

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ БАНКІВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Економічний розвиток будь-якої країни залежить не лише від рівня розвитку сучасних технологій і техніки, а великою мірою визначається ступенем розвитку банківської системи. Розподіл праці в кредитній сфері привів до виділення у більшості розвинених країн (США, Японія, Англія, Франція) інвестиційних банків, які спеціалізуються насамперед на емісійно-установчій діяльності, тобто первинному розміщенні, а також на перепродажах цінних паперів промислових, будівельних, торгівельних та інших компаній. Такі установи займають керівні позиції на первинних ринках цінних паперів. В багатьох випадках без їх допомоги неможливо розмістити нову велику партію цінних паперів. При цьому інвестиційні банки виступають в ролі не тільки простих посередників між компаніями, які потребують довгострокового фінансування капіталовкладень, і інвесторами - власниками капіталу, але і в ролі засновників створюваних компаній або гарантів розміщення нових емісій уже існуючих компаній. Розміщенню великої партії акцій або облігацій звичайно передують ретельна техніко-економічна, фінансова і правова експертиза.

Головною метою даної статті є переосмислення проблем і перспектив функціонування інвестиційних банків як одних із основних інституційних учасників інвестиційного ринку. Для досягнення мети передусім необхідно: 1) визначити економічну сутність інвестиційних банків, історичні передумови їх виникнення й розвитку; 2) окреслити сучасний стан "класичних" і авторитетних у глобальному масштабі інвестиційних банків; 3) обґрунтувати економічну доцільність функціонування спеціалізованих інвестиційних банків у структурі банківської системи України; 4) виокремити проблемні аспекти та можливі перспективи діяльності інвестиційних банків у вітчизняній банківській системі.

У дослідженнях українських і зарубіжних науковців зустрічаємо фундаментальні напрацювання щодо банківської інвестиційної діяльності та окремих питань підвищення ефективності діяльності банківських установ на інвестиційному ринку. Серед наукових досліджень проблеми на увагу заслуговують доробки таких авторів: А.М. Мороза, А.А. Пересади, М.І. Савлука, Б.Л. Луціва, Г. Марковіца, В.Н. Якімкіна, В.С. Шапрана та ін.

Вивчення й аналіз опублікованих за цією темою робіт дозволили зробити висновок про те, що такі аспекти проблеми, як обґрунтування доцільності функціонування спеціалізованих інвестиційно-кредитних інституцій в умовах вітчизняного інвестиційного ринку й банківської системи України, є недостатньо висвітленими. Тобто досі не визначено оптимальної моделі інвестиційних банків для вітчизняної економіки. Разом із цим нормативно-правові акти, що регламентують фінансово-кредитну сферу, передбачають функціонування таких спеціалізованих інвестиційних банків. Саме це, на наш погляд, посилює актуальність обраної теми дослідження.

Інвестиції – це довгострокові вкладення коштів у фінансові, матеріальні й нематеріальні активи, внаслідок яких створюється прибуток і/чи досягається позитивний соціальний ефект.

Інвестиційні банки здійснюють мобілізацію довгострокового позичкового капіталу і надають його підприємницьким структурам і державі. Механізмом залучення коштів клієнтів є емісія і розміщення облігацій та інших видів зобов'язань (сертифікатів, векселів). Інвестиційні банки вивчають фінансові потреби клієнтів, узгоджують умови позичок, визначають строки випуску і види цінних паперів з урахуванням стану ринку, їх емісію і наступне розміщення серед інвесторів. Інвестиційні банки виконують не тільки посередницьку функцію між позичальниками та інвесторами, а й продають великі пакети акцій та облігацій за власний рахунок, надають кредит покупцям цінних паперів. Законодавство багатьох країн відносить такі банки до небанківських фінансово-кредитних установ.[1]

У англо-російському банківському енциклопедичному словнику Б.Г.Федорова інвестиційний банк визначений як банк, що спеціалізується на організації випуску, гарантуванні розміщення і торгівлі цінними паперами; здійснює також консультації клієнтів

з різних фінансових питань, орієнтований в основному на оптові фінансові ринки (у США), або як не кліринговий банк, що спеціалізується на середньо - довгострокових інвестиціях в дрібні і середні компанії (у Великобританії).

Основними характерними рисами для інвестиційних банків є:

- Головною визнається діяльність по залученню фінансування за допомогою цінних паперів.
- Будучи великою організацією, оперує, перш за все, на оптових фінансових ринках;
- Віддає пріоритет середньо-і довгостроковим вкладенням.
- Цінні папери є основою його портфеля, при цьому більшість інвестиційних банків найбільшою мірою орієнтуються на недержавні цінні папери.

До найбільш крупних статей доходу інвестиційного банку слід віднести:

- Дохід від надання послуг із залучення фінансування.
- Дохід від управління власним портфелем.
- Дохід від надання послуг з управління портфелями клієнтів.
- Дохід від надання брокерських послуг.

Виникненню інвестиційних банків передували спеціалізація й розподіл праці у фінансово-кредитній сфері. Основним завданням функціонування інвестиційних банків є акумулювання довгострокового капіталу та його ефективно розміщення. Отже, інвестиційний банк як спеціалізовану фінансово-кредитну установу можна розглядати у площині основного гравця ринку довгострокових інвестиційних ресурсів, а також як альтернативне джерело стимулювання інвестиційної сфери економіки. Специфіка інвестиційних банків полягає в тому, що вони не займаються залученням вкладів населення.

Інвестиційні банки виникли наприкінці XVIII — на початку XIX століття. Це було пов'язано з розміщенням державних цінних паперів. Із часом ці банки почали вкладати капітал у реальні інвестиції. Одним із перших до такої інвестиційної діяльності звернувся фінансовий клан Ротшильдів, який почав активно вкладати капітал у будівництво залізниць у Європі й Азії.[2]

Інвестиційні банки мають тривалу історію. У 1902 р. “Банківський довідник Ренд-Макнеллі” вперше відніс до інвестиційних банків нью-йоркський Сіті-Банк. Спочатку функції цих банків виконували акціонерні банки та інвестиційні компанії, які приймали депозити, проводили операції з акредитивами, купували та розповсюджували цінні папери. Багато банків на той час активно користувалися грошима вкладників, розміщуючи їх на ринку у спекулятивні цінні папери та гарантуючи спекулятивні випуски. Коли у 1929 р. відбувся великий біржовий крах, більша частина банків збанкрутувала саме внаслідок зазначених причин, а вкладники банків втратили свої заощадження. З метою посилення контролю за ринком цінних паперів у 1933 р. у США були прийняті закони про банки і цінні папери (Закон Гласса-Стігала і Закон про цінні папери), призначенням яких був захист інтересів суспільства та інвесторів від фінансових ризиків.

Закон Гласса-Стігала відокремив комерційні банки від філій, які займалися інвестиційною діяльністю, у результаті чого банки вже не мали змоги використовувати гроші вкладників з спекулятивною метою на фондовому ринку. Він заборонив федеральними банкам гарантувати розміщення цінних паперів, крім зобов'язань казначейства США та деяких урядових, цінних паперів і вести операції з цінними паперами за власний рахунок.

Діяльність інвестиційних банків має свою специфіку у різних країнах. Залежно від ролі банків на ринку цінних паперів виділяють три моделі ринку: небанківську (американську), банківську (європейську) і змішану. Інвестиційні банки, на відміну від комерційних, не обмежені у напрямках своєї діяльності. Розглянемо ці напрями більш детально.[1]

Виведення на ринок нових випусків боргових зобов'язань та акцій приватних фірм і урядових органів є однією з основних послуг, які надають інвестиційні банківські фірми. Новий випуск акцій або облігацій носить назву первинного розміщення. Якщо компанія ніколи раніше не пропонувала свої цінні папери для публічного продажу, то таке первинне

розміщення називається нерегулярним, а якщо вона вже має акції, які обертаються на ринку, то це регулярне розміщення. Коли компанія вирішує розмістити нові акції випуску цінних паперів, то у неї є можливість зробити це за допомогою публічного розміщення або закритої підписки. Більшість компаній емітентів надає перевагу гарантованому розміщенню, щоб реальне рішення про характер розміщення емісії лягло на інвестиційний банк. Процес, у ході якого інвестиційні банки гарантують викуп нового випуску цінних паперів за фіксованою ціною, отримав назву андеррайтингу.

Істотною операцією інвестиційних банків стає торгівля цінними паперами на вторинному ринку. У зв'язку з цим інвестиційний банк може виконувати функції брокера, заробляючи комісійні за зведення разом покупців і продавців, а також функції дилера, коли він працює з деяким запасом цінних паперів, за яким виконуються накази на купівлю-продаж за власний рахунок. Коли інвестиційний банкір виступає у ролі дилера, то говорять, що він "робить ринок" цінного паперу, що продається. У цьому випадку його називають маркет-мейкером. Він отримує свій прибуток за рахунок курсової різниці.

Для захисту від втрат інвестиційний банк використовує процедуру хеджування, тобто мінімізацію цінового ризику за наявною пропозицією через відкриття протилежної (строкової або опціонної) позиції за тим же самим фінансовим інструментом із наступним її заліком. Завдання такої процедури – фіксація певного рівня ціни або курсу за допомогою строкової угоди.

На початку XXI століття у США інвестиційний банківський бізнес не був чітко структурованим. Так, інвестиційний банк "Merrill Lynch" розподілив свій власний бізнес на три основні складові:

- 1) групу глобальних ринків та інвестиційного банківського бізнесу;
- 2) групу приватної клієнтури;
- 3) групу інвестиційних менеджерів.

До кожної з цих груп входять десятки юридичних осіб — компаній і банків, котрі зареєстровані не тільки у США, а й по всьому світі, однак інвестиційний банк "Merrill Lynch" просто консолідує дохід холдингу. Так, перша й основна група включає в себе проведення брокерського обслуговування на ринках акцій, боргових інструментів, деривативів. А друга і третя групи відділені від основної та виконують скоріше маркетингові функції.

Діяльність другого за величиною спеціалізованого інвестиційного банку США "Morgan Stanley" структуровано дещо по-іншому:

- індивідуальний сектор;
- інституційний сектор;
- сектор інвестиційного менеджера;
- сектор кредитного обслуговування.

Більшість менеджерів американських інвестиційних банків асоціюють інвестиційний бізнес із угодами андеррайтингу та проведенням злиття й поглинання в корпоративному секторі (так звані операції M&A). Проте сучасні інвестиційні банки США є продуктом реорганізації та являють собою банківські холдинги, які прагнуть покрити попит клієнтів на комплексний продукт. Холдингова компанія — це концерн, що володіє контрольними пакетами акцій інших компаній із метою здійснення нагляду за ними. Холдинги створюються з метою значної економії коштів у сфері управління, при розробці й запровадженні нової продукції й технологій виконання складних операцій. Порівняно з іншими організаційними формами кредитних установ банківський холдинг має вищу маневреність і конкурентоспроможність.

До вересня 2008 року авторитет у глобальному "інвестиційному банкінгу" зберігали банки так званої Великої п'ятірки Уолл-Стріт: "Merrill Lynch", "Morgan Stanley", "Goldman Sachs", "Bear Stearns", "Lehman Brothers".

Американський інвестиційний банк "Merrill Lynch" був заснований у 1914 році Чарльзом Меррілом і Едмундом Лінчем. За останні роки чистий прибуток банку сягнув 5,1 млрд дол. США, обсяг клієнтських активів — 1,6 трлн дол. США, а кількість співробітників

на 2008 рік — 60 тис. У вересні 2008 року Федеральною резервною системою США було оголошено про покупку "Merrill Lynch" "Bank of America" за 50 млрд дол. США.[2]

"Morgan Stanley" засновано в Нью-Йорку 5 серпня 1939 року Генрі Морганом і Харольдом Стенлі шляхом відокремлення від материнської фінансової компанії "J.P. Morgan & Co". Таке відокремлення було спричинене законом Гласса — Стігала. Протягом першого року роботи банк завоював 24 % ринку первинних розміщень (IPO). Уже до 1971-го банк був одним із головних гравців на ринку злиття й поглинання та біржової торгівлі.

Наприкінці 2008 року "Morgan Stanley" змінив статус зі спеціалізованого інвестиційного банку на банківський холдинг із метою доступу до екстрених кредитів Федеральної резервної системи (ФРС) США.

Інвестиційний банк "Goldman Sachs" засновано в 1869 році Маркусом Голдманом — досвідченим фінансистом, постійним учасником фондового ринку. Однією з найважливіших подій у історії розвитку банку стало первинне розміщення його акцій на фондовому ринку в 1999 році. Втім, на ринку було розміщено невелику кількість акцій — лише 12 %: 48 % акцій "Goldman Sachs" належало партнерським об'єднанням, 22 % — перебувають у працівників банку, 18 % — у володінні довгострокових інвесторів.[2]

Бізнес "Goldman Sachs" поділено на 3 підрозділи: інвестиційна банківська справа, біржова торгівля, управління активами й цінними паперами.

Інвестиційна діяльність, у свою чергу, поділяється ще на два підрозділи: фінансовий консалтинг (консультації щодо злиття й поглинання, реструктуризації, відділення компаній від материнських структур) та андеррайтинг (публічне і приватне розміщення пайових інструментів, цінних паперів та їх похідних).

Услід за "Morgan Stanley" "Goldman Sachs" направив у Федеральну резервну систему США запит на зміну статусу. Наприкінці 2008 року запит керівництва інвестиційного банку було задоволено й тим самим відкрито шлях до екстрених кредитів ФРС.

Ще одним гігантом інвестиційного банківського бізнесу у США по праву вважається "Bear Stearns", заснований у 1923 році. Акції банку входять у біржовий індекс S&P 500. У вересні 2007-го банк опинився в епіцентрі іпотечної кризи у США. У результаті два хедж-фонди під його управлінням втратили на інвестиціях у іпотечні цінні папери близько 1,6 млрд дол. США, що викликало небувалу паніку на фондовому ринку. 16 березня 2008 року керівництво "JP Morgan Chase" оголосило про купівлю "Bear Stearns" за 236,2 млн дол. США, тобто по 2 долари за акцію, що засвідчило серйозні боргові проблеми банку.

У 1850 році братами Генрі, Емануелем і Майером Леманами був заснований інвестиційний банк "Lehman Brothers". Уже у XX столітті банк став одним зі світових лідерів у інвестиційному бізнесі, а разом із тим, завдяки спеціалізації на фінансових послугах та інвестиційному менеджменті, мав регіональні штаб-квартири в Лондоні й Токіо, а також численні офіси в багатьох країнах світу. Чисельність персоналу цього банку становила понад 25 тисяч осіб. Попри все це, в ніч на понеділок 15 серпня 2008 року "Lehman Brothers" звернувся в суд із заявою про банкрутство і проханням захисту від кредиторів. Борги банку сягнули 613 млрд дол. США.[2]

Процес глобалізації економіки, що почався в 20 столітті і є зараз спрямовуючою силою всього людського розвитку, визначив необхідність прискорення мобілізації фінансових ресурсів, що призвело до істотних трансформацій у кредитно-банківських системах розвинених країн. Основні тенденції цих трансформацій висловилися, зокрема, в посиленні концентрації і централізації кредитних інститутів, зростанні груп банків-гігантів, що діють як трансконтинентальні інститути і, як наслідок, процесах універсалізації банків. Тенденція до універсалізації характерна для кредитних систем всіх розвинених країн. На відміну від депозитних установ інвестиційні банки залучають капітал, як правило, шляхом продажу власних акцій або за рахунок короткострокових позик у комерційних банків (вони не мають права приймати депозити).

Найбільшою проблемою, що стосується всіх інвестиційних банків світу, є бажання відвоювати свої позиції на ринку у традиційних комерційних банків, які протягом останніх двох років активно та результативно переключилися на інвестиційну діяльність. Коли

розпочалася криза, ці банки фактично отримували доходи від кредитування на своєму попередньому рівні і крім цього, продовжували отримувати прибуток від обслуговування угод щодо злиття, поглинання і управління пакетами акцій, тобто операцій, які завжди вважалися найбільш вигідними для інвестиційних банків.

Необхідність функціонування таких специфічних фінансово-кредитних установ, як інвестиційні банки, впливає з їх інституційної сутності, адже це професійні учасники інвестиційного ринку, котрі мають неабиякі навички щодо акумулювання довгострокових ресурсів та їх раціонального розміщення. Попри все інвестиційні банки можуть стати надійними партнерами як для емітентів, так і для інвесторів, що водночас виокремить їх (інвестиційні банки) як рушійну силу розвитку вітчизняного фондового ринку.

Згідно із Законом України "Про банки і банківську діяльність" "банки в Україні можуть функціонувати як універсальні або спеціалізовані. За спеціалізацією банки можуть бути ощадними, інвестиційними, розрахунковими (кліринговими). Банк набуває статусу спеціалізованого банку у разі якщо більше 50 відсотків його активів є активами одного типу".[3]

По суті, інвестиційні банки є фінансовими інститутами, що спеціалізуються на операціях із цінними паперами, реалізації інвестиційних проектів, довгостроковому інвестиційному кредитуванні. Серед основних функцій інвестиційних банків виділяють такі:

- участь у фінансових програмах емітентів;
- формування інвестиційних портфелів;
- андеррайтинг (ст. 2 Закону України "Про банки і банківську діяльність" визначає

андеррайтинг як купівлю на первинному ринку цінних паперів із наступним їх перепродажем інвесторам; укладення договору про гарантування повного або часткового продажу цінних паперів емітента інвесторам, про повний або частковий їх викуп за фіксованою ціною з наступним перепродажем або про покладення на покупця обов'язку робити все можливе, щоби продати якомога більше цінних паперів, не беручи зобов'язання придбати будь-які цінні папери, що не були продані);

- купівлю-продаж цінних паперів на вторинному ринку;
- портфельне управління фінансовими активами;
- інвестиційне проектування;
- моніторинг інвестиційних проектів;
- довгострокове кредитування.

Оскільки спеціалізовані інвестиційні банки наражаються (порівняно з універсальними) на значно більші ризики, то сфера їхньої діяльності регламентується жорсткішими нормативами. Так, у Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні НБУ зазначається, що для спеціалізованих інвестиційних банків установлюються спеціальні значення таких економічних нормативів[4,5]:

- нормативу адекватності регулятивного капіталу (Н2) — не менше ніж 20 %;
- нормативу (коефіцієнта) співвідношення регулятивного капіталу й сукупних активів (Н3) — не менше ніж 12 %;
- нормативу загальної суми інвестування (НІ2) — не більше ніж 90 %;
- залучення вкладів фізичних осіб має становити не більше 5 % регулятивного капіталу банку.

Можливо, саме тому в Україні сьогодні де-юре не існує жодної спеціалізованої інвестиційної фінансової установи, хоча де-факто функціонують банки, які містять у своїй назві слово "інвестиційний".

Послуги інвестиційного банкінгу в Україні надає й низка банків: "Промінвестбанк", "Приватбанк", "ТАС-Комерцбанк", "Надра". Так, в 2008—2009 рр. основними напрямками діяльності цих банків були: послуги організаціям з фінансового консультування; послуги андеррайтингу; послуги платіжного агента. Розподіл послуг на окремі підрозділи — роботи з

фізичними особами (населенням) і роботи з корпоративними клієнтами — є звичною практикою організації діяльності для українських банків, оскільки саме таким чином організовано надання банківських послуг і в Україні.

Активним учасником ринку послуг інвестиційного банкінгу в Україні є АКІБ "УкрСиббанк". Зокрема, починаючи з 2001 року, АКІБ "УкрСиббанк" виступав андеррайтером та співандеррайтером по 36 емісіях облігацій на загальну суму понад 3,8 млрд грн. Лише 2005 року банк взяв участь у 17 випусках корпоративних облігацій на суму 1,8 млрд грн., що становило близько 52 % усіх ринкових випусків, здійснених компаніями України цього року. Інвестиційні послуги надавалися банком для таких компаній: ЗАТ "Київстар; Дж.Ес.Ем.", ДМА "Бориспіль", ЗАТ "Сармат", ДП ЗАТ "ВО "Київ-Конті", туристична фірма "САМ", ВАТ "Азот", ЗАТ "Одеський завод шампанських вин" тощо. "УкрСиббанк" також брав участь у випуску муніципальних облігацій міста Києва, Харкова, Одеси, Донецька. Крім цього, "УкрСиббанк" здійснює активну брокерську та дилерську діяльність з цінними паперами у ПФТС і на позабіржовому ринку цінних паперів.

Сьогодні можна з упевненістю констатувати, що майже сімдесятирічна практика застосування Закону Гласса-Стігала виявила ряд протиріч між інвестиційними і комерційними банками на фінансовому ринку. Ізоляція будь-якого банківського інституту від ринку цінних паперів виявилася безперспективною. Поступово грань між комерційними та інвестиційними банками стирається.

Аналіз українського законодавства дозволяє зробити висновок, що вітчизняні комерційні банки мають право здійснювати інвестиційну діяльність та операції з цінними паперами на підставі письмового дозволу НБУ за винятком, якщо інвестиція в будь-яку юридичну особу становить не більше ніж 5 відсотків регулятивного капіталу банку, а також якщо юридична особа, в яку здійснюється інвестиція, веде винятково діяльність з надання фінансових послуг. Пряма чи опосередкована участь банку у капіталі підприємства не повинна перевищувати 15 % капіталу банку, а сукупні інвестиції – перевищувати 60 % розміру капіталу банку.[7]

З усього переліку послуг, які традиційно надають інвестиційні банки світу, в Україні найбільш активно розвиваються наступні:

1. Андеррайтинг.
2. Техніко-економічне обґрунтування інвестиційних проектів, розробка інвестиційних програм і підготовка проектної документації згідно з міжнародними стандартами.
3. Довгострокове кредитування під заставу цінних паперів.
4. Формування оптимальних емісійних портфелів, що включає розробку програм залучення інвестицій підприємством, розробку планів-графіків емісії боргових і пайових цінних паперів, обґрунтування оптимального рівня доходності за емітованими цінними паперами.
5. Формування оптимальних індивідуальних портфелів цінних паперів.
6. Консультування з інвестиційних питань, пошук для підприємства іноземного інвестора, а для інвестора – суб'єкта інвестування.
7. Брокерські та дилерські послуги.

Інвестиційні банки можуть брати участь в біржових аукціонах, на яких розміщуються нові партії зобов'язань уряду, місцевих органів влади та державних установ. Нерідко інвестиційні банки проводять брокерські операції - операції за дорученням своїх клієнтів.

Але на українському фондовому ринку професійна інвестиційно-банківська діяльність недостатньо розвинута, і це гальмує процес виходу підприємств на фондовий ринок.

Доведено, що організація інвестиційних банків у сучасних економічних умовах України може бути здійснена шляхом створення інвестиційних інститутів – як дочірніх організацій крупних універсальних банків або формування спеціалізованих інвестиційних банків, що діють на основі системи державних гарантій та пільг.

Інвестиційний банк — спеціалізована кредитна установа, що залучає довготерміновий позиковий капітал і надає його в розпорядження позичальникам (підприємцям і державі) через випуск облігацій та інших видів боргових зобов'язань.

Основними функціями інвестиційного банку є з'ясування характеру і розміру фінансових потреб позичальників, узгодження умов позички, вибір виду цінних паперів, визначення термінів їх емісії та розміщення серед інвесторів. Інвестиційний банк є не просто посередником між інвестором і позичальником, а й гарантом емісії та організатором ринку.

Основною формою банківських інвестицій є фінансові інвестиції та вкладення капіталу в придбання нематеріальних активів. При цьому більшість банків недостатньо інвестують реальний сектор економіки України, що зумовлено: їх неготовністю надавати значні й довгострокові кредити; нестійкістю функціонування виробничих підприємств; відсутністю реальних структурних перетворень у вітчизняній економіці, а відтак – високими ризиками.

До основних причин низької ефективності банківської системи та її інвестиційної складової можна віднести: недостатність довгострокових ресурсів для проведення інвестиційних операцій; бажання банків максимізувати віддачу підвищенням процентної ставки за кредитами; високі вимоги банків до забезпеченості інвестиційних кредитів; непрозорість ринку капіталу; недовіра до банків з боку клієнтів; недосконалість законодавства; низька ліквідність вторинного ринку цінних паперів; недостатня кількість платоспроможних позичальників.

Для подолання вище перерахованих проблем необхідно:

1. Підтримувати розвиток ринку банківських послуг, в т.ч. інвестиційних послуг, які зближують фінансовий і реальний сектори економіки, сприяють доступу вільних фінансових ресурсів до підприємств, а для банків розширюють джерела їх доходів.

2. Вивчати практику інвестиційних послуг на досвіді окремих банків і небанківських фінансових компаній в Україні.

3. Сприяти розвитку послуги інвестиційного менеджменту (довірчого управління активами професійних учасників фінансового ринку і активами (заощадженнями) приватних осіб), який є могутнім інструментом залучення ресурсів. Можливості цього інструменту не лише можуть дорівнювати прибутковості від брокерських операцій, а і здатні оживити попит на інші фінансові послуги.

4. Активізувати державну підтримку створення інвестиційних банків в Україні. Держава в період економічної і інвестиційної криз повинна взяти на себе ініціативу з погодження інвестиційної політики і стимулювання створення інвестиційно-банківських інститутів.

5. Об'єднання українських інвестиційних банків в консорціуми за участю зарубіжних банків, визнаних професіоналами у сфері інвестиційно-банківського бізнесу на міжнародному фінансовому ринку для успішнішого функціонування.

6. Ввести суворі правила щодо кредитування споріднених підприємств.

7. Підвищити вимоги до капіталу та обсягів основного капіталу і дати більш точне визначення капіталу.

Підсумовуючи, можна відмітити, що від активності діяльності комерційних банків в інвестиційному напрямку багато в чому залежить інноваційно-інвестиційний вектор ринкової економіки України.

Так що, незважаючи на загальносвітову тенденцію до універсалізації банків, спеціалізовані банки навряд чи зникнуть зовсім. У всякому разі, поки існують кризові економіки, які потребують тісної взаємодії держави, банків, нефінансових підприємств, необхідні для досягнення спільних національних інтересів, спеціалізовані банки будуть грати свою важливу роль.

Формування раціонального співвідношення універсалізму і спеціалізації банківських установ. Мова йде про необхідність дотримання певної збалансованості й пропорційності у розвитку різних видів банків, оскільки універсальність діяльності, взята за основу при формуванні банківської системи в Україні, не завжди виправдовує себе попри всі свої позитивні моменти (зокрема зниження ризику внаслідок диверсифікації операцій, більш широкі можливості в задоволенні попиту клієнтів на різноманітні послуги). З іншого боку, в

економіці необхідні також раціонально спеціалізовані банки і в першу чергу за функціональною ознакою - інвестиційні, ощадні, іпотечні, трастові, інноваційні, зовнішньоторговельні та інші види банківських установ. Власне, раціоналізм такої спеціалізації полягає у можливості банків суттєво підвищувати якість надання відповідних послуг при одночасному зниженні їхньої собівартості.[8]

Література

1. <http://koryuka.org.ua/?author=2>
2. Гуцал І.С., Тимків А.О. Проблеми й перспективи функціонування інвестиційних банків // Фінанси України-2009 -№11, 79-87с.
3. Закон України "Про банки і банківську діяльність"
4. <http://www.uabanker.net>
5. Закон України 3201-4 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України"
6. <http://www.investgazeta.net/author/245/>
7. <http://www.expert.ua>
8. О.Кириченко. Діяльність інвестиційних банків в Україні: проблеми та перспективи розвитку//Банківська справа. – 2008р.–№2, С.57-72

Резюме

У статті на підставі світового досвіду досліджено теоретичні та практичні аспекти розвиненості та аналізу функціонування інвестиційних банків у сучасних економічних реалій і перспектив розвитку інституцій інвестиційних банків у вітчизняній банківській системі..

Рецензент канд. економ. наук, доцент С. С. Арутюнян